

Vedlegg 2

Oppfølging av UNESCOs konvensjon om immateriell kulturarv.

Faglig råd Design og Håndverk har 48 håndverksfag som sitt ansvarsområde. Alle disse bygger på tradisjonelle teknikker som det er viktig å ta vare på. Mange av fagene har mye taus kunnskap som aldri er blitt nedtegnet eller kan skrives i en bok. Det er for eksempel vanskelig å lese seg til erfaring og kunnskap om råvarer, dette er en vurdering som må læres av kyndige håndverkere.

Svar på deres spørsmål:

1. *På hvilken måte kan UNESCO-konvensjonen om immateriell kulturarv best implementeres i Norge?*

Det er viktig at fagmiljøene og partene i arbeidslivet er deltakere i opprettelse av et organ som vil påta seg disse viktige oppgaver. De faglige rådene bør være sentrale i å gi faglig råd i forbindelse med disse fagene. Registeret må bygges opp sten for sten og det er viktig at det blir kvalitetssikret underveis.

2. *Hvordan bør arbeidet med immateriell kulturarv i Norge samordnes?*

Det bør opprettes et sekretariat som bygger på allerede eksisterende kompetanse. Gode støttespillere vil være for eksempel Norsk Handverksutvikling, som jobber med registrering på flere av disse områdene, men i hovedsak mot museum og restaurering. Intereseforeninger for enkeltfag må det bygges et nettverk av for å få med hele bredden.

3. *Med utgangspunkt i den definisjonen UNESCO-konvensjonen gir av immateriell kulturarv, hvilke kulturytringer må være med i en samlet oversikt over immateriell kulturarv i Norge?*

Vi ser ingen begrensing i hva som skal være med. Alle former for håndverksfag må med på listen, for å fange opp teknikker og metoder som ikke er bruk lengre p.g.a. av den industrielle utviklingen i verden.

4. *Hvilket detaljeringsnivå bør en slik oversikt være på?*

Her skal det ikke være noen begrensinger med de verktøy som vi nå besitter. Det må være kildehenvisninger til fagmiljø/enkeltpersoner som har kunnskap i det aktuelle fagområdet/teknikk. For at registeret skal gi mening må den ha et også ha et høyt detaljeringsnivå. Igjen er det viktig at dette blir kvalitetssikret av partene i arbeidslivet.

Vi ser at det er en negativ utvikling i opplæringen fra da Reform-94 startet og til i dag i forhold til tilbud av læreplasser. Lærlingantallet er halvert de siste årene i de små og verneverdige fagene. Her trengs registreringsmiljøer utover det som ivaretas av den enkelte utøver.

Det blir færre bedrifter som påtar seg ansvaret for opplæring av forskjellige grunner, men økonomi er helt klart den viktigste. Tilskuddene er blitt betydelig redusert, og nye læreplaner påtvinger bedriftene mye dokumentasjon og papirarbeid i tillegg til å drive med praktisk opplæring. Fokus er på design og fremtid, og lite på gamle teknikker og materialer.

Det er i dag liten eller ingen aktivitet i informasjonsarbeidet for disse fag, siden opplæringskontorene nedbemanner. Andre miljøer for informasjon/dokumentasjon finnes knapt.

Faglig råd design og håndverk mener at fokus må settes på bedriftsopplæring for å få videreført den tause kunnskapen og de realistiske arbeidsoppdragene. Vi har i våre fag noen landsdekkende tilbud som burde bli landslinjer for å kunne overleve økonomisk, og for å ivareta den faglige kompetansen.

I forlengelse av dette vil det være naturlig at det settes fokus på nordisk og internasjonalt samarbeid. Faglig råd for design og håndverk har gjentatte ganger hatt

0608 OSLO

spesielt nordisk samarbeid på dagsorden. Rådet er av den oppfatning av at en samordning av opplæringstilbud, hospiteringsordninger og gjensidige godkjenningsordninger vil være et godt verktøy for å sikre opplæring i de små håndverksfagene i fremtiden.

Faglig råd for design og håndverk mener at skoleverket må styrkes i forhold til de små håndverksfagene, også for å ivareta kulturarvssidene, noe som vil komme alle håndverksfag til gode. Nedenfor skisseres noen forslag i korte trekk.

Grunnskolen;

Praktiske og estetiske fag må få økt timetall

Lærere må ha utdanning i disse fagene

Grunnleggende ferdigheter (basis) må øves inn. (Kunnskap *i*, ikke bare *om* faget.)

Ved økt timetall kan man tilby faglærte stillinger, fagene vil få høyere status, og ikke bli betraktet som "hvile/pausefag".

Kulturarven er knapt synlig på dette nivå.

Videregående opplæring;

Fleksibel struktur, i noen håndverksfag kan det være nødvendig med lengre læretid for å oppnå alle opplæringskrav og for å få tid nok til å øve. I andre fag kan lengre, systematisk opplæring i skole være en løsning.

Her er heller ikke kulturarven vektlagt. De nye læreplanene i Kunnskapsløftet er fremtidsrettet.

Høyere utdanning;

Det er viktig at en videreutdanning i håndverk blir etablert i det ordinære høyskolesystemet med bachelor- og master- og doktorgrad. Det som er avgjørende er at disse høyskolestudiene virkelig gir studentene faglig fordypning = kunnskap og ferdigheter i faget, og ikke bare kunnskap om faget. Fagets historie, kulturarven, må ivaretas her også.

Økonomi.

Vi mener at det bør opprettes tilskudd fra det offentlige til bedriftene som tar imot utplasserte elever, prosjekt fordypning og lignende slik at de har ressurser til å følge opp elevene.

Tilskudd fra det offentlige til Opplæringskontorer for små håndverksfag, slik at de kan være landsdekkende. Få i gang informasjonsarbeidet igjen ute i bedriften slik at de tar inn lærlinger. Små håndverksbedrifter klarer ikke å finansiere et slikt kontor selv av tilskuddene.

Øke lærlingetilskuddet, slik at bedrifter har mulighet til å ta på seg det store ansvaret det er å ha lærling. Mange av fagene er meget håndverkskrevende og dette må læres inn gjennom praktisk arbeid. Kravet til lønn er økene, derfor må tilskuddene økes betraktelig. Voksne lærlinger som er i flertall blant søkere til disse fagene utløser mindre støtte. Det bør være lik støtte for lærlinger om de er rettighets elever eller voksne.

Faglig råd design og håndverk foreslår at det settes i gang et forprosjekt for å finne aktører og bestemme lokalisering av et samordnende sekretariat. Det bør dannes en paraply som kan samle informasjon fra alle aktuelle aktører.

Faglig råd for design og håndverk, Oslo, 15.mai 2008

(sign)

Morten Ø Klemp
leder